

ARTUR JEMIELITA

MIĘDZY TEOLOGIĄ, A WOLNOŚCIĄ. KAPŁAŃSTWO KOBIEC W KOŚCIOŁACH STAROKATOLICKICH UNII UTRECHCKIEJ

W niniejszym artykule omówiona zostanie kwestia udzielania święceń kapłańskich kobietom w kościołach starokatolickich zjednoczonych w Unii Utrechckiej. Na początku przedstawione zostaną wypracowane w tych kościołach teoretyczne podstawy udzielania sakramentu kapłaństwa kobietom. Następnie omówiona będzie geneza i wydarzenia związane z wprowadzeniem praktyki wyświęcania kobiet w nurcie starokatolicyzmu. W końcowej części tekstu znajdują się odniesienia do rozbieżności opinii między kościołami zrzeszonymi w Unii Utrechckiej na temat zasadności tej praktyki.

Podstawy starokatolickiego nauczania o kapłaństwie kobiet

Do zawiązanej w 1889 roku Unii Utrechckiej Kościołów Starokatolickich należy obecnie sześć wspólnot wyznaniowych: Kościół Starokatolicki Holandii, Kościół Starokatolicki w Niemczech, Kościół Chrześcijańskokatolicki w Szwajcarii, Kościół Starokatolicki Austrii, Kościół Starokatolicki w Republice Czeskiej i Kościół Polskokatolicki. W sumie wszystkie te kościoły liczą ponad 300 duchownych w około 200 parafiach, do których należy prawie 70 tysięcy wyznawców. Co dzięciątym duchownym starokatolickim jest kobieta.

Dyskusja na temat wyświęcania kobiet jest prowadzona w obrębie starokatolicyzmu od nie więcej niż sześciu dekad. Tak naprawdę dopiero w latach siedem-

dziesiątych kwestia ta stała się tematem dyskusji wśród członków kościołów starokatolickich. Starokatolicyzm, zgodnie z wielowiekową nauką katolicką, uznaje sakrament kapłaństwa za jeden z siedmiu widzialnych znaków niewidzialnej łaski Boskiej na ziemi¹. Odmienne niż rzymscy katolicy, starokatolicy nie wskazują jednak na konkretny moment ustanowienia tego sakramentu. Ich zdaniem, sakrament kapłaństwa nie został ustanowiony podczas Ostatniej Wieczerzy, ale już w momencie udzielania apostołom posłannictwa przez Syna Bożego². Posłannictwo to przekazane zostało nie jedynie uczniom i najbliższym współpracownikom Jezusa, ale całemu światu — każdej kobiecie i każdemu mężczyźnie³, by ci, zgodnie i na całym świecie, opowiadali o tajemnicach Bożego narodzenia, męki i zmartwychwstania⁴. Starokatolicy nie zgadzają się więc, że kobiety mają mniejszy udział w głoszeniu ewangelii. Nie twierdzą też, że kobiety przedstawione na kartach Starego i Nowego Testamentu odgrywały rolę drugoplanową lub mniej znaczącą⁵. I chociaż św. Paweł Apostoł napisał, że „kobiety powinny milczeć w kościele” (1 Kor 14, 34–35), to warto zwrócić uwagę, że bibliści do dzisiaj spierają się o to, czy jego intencją w tym miejscu było napomnienie niewiast do zachowania ciszy w kościele, czy też całkowity zakaz zabierania przez nie głosu w czasie publicznych zgromadzeń⁶.

Od czasów Soboru Nicejskiego prawo kościelne wymaga, aby święcenia kapłańskie były udzielane jedynie mężczyznom ochrzczonym⁷. Chociaż starokatolicy respektują naukę siedmiu pierwszych soborów Kościoła Powszechnego, to uznają, że to zalecenie nie może jednak zwalniać nikogo, niezależnie od płci, z obowiązku życia według zasad Jezusa Chrystusa, a więc również z obowiązku głoszenia ewangelii wszędzie i w każdy możliwy sposób.

Początki praktyki wyświęcania kobiet w kościołach starokatolickich

Kiedy ponad sto lat temu na uniwersytetach rodził się ruch starokatolicki, kobiety zachowywały swego rodzaju bierność. Żadna z nich nie uczestniczyła w pierwszych, kluczowych kongresach założycielskich Unii Starokatolickiej⁸. Do

¹ E. Bałakier, *Sakramentologia starokatolicka*. Warszawa 1990, s. 15–20.

² *Ibidem*, s. 40.

³ J. Vobbe, „Idź do braci moich”: o misji kapłańskiej i służbie kobiet w Kościele. List Biskupa Joachim Vobbe do wspólnoty Katolickiego Biskupstwa Starokatolików w Niemczech z 2 lutego 1996 roku. s. 4, <http://www.frauenordination.de/bil-vorgaenge-welt/Frauenordination-Alt-katholisch-1996.pdf> [dostęp: 16.02.2020].

⁴ E. Bałakier, *Sakramentologia...*, s. 228.

⁵ J. Vobbe, „Idź do braci moich” ..., s. 6.

⁶ *Ibidem*, s. 7.

⁷ U. Küry, *Kościół Starokatolicki: historia, nauka, dążenia*. Warszawa 1996, s. 590.

⁸ Do konsolidacji ruchu starokatolickiego w dużej mierze przyczyniły się tzw. kongresy założycielskie, w których uczestniczyli zwolennicy nowego ruchu. W trakcie spotkań dyskutowano na temat

istotnej zmiany w tym względzie przyczyniło się założenie w 1912 roku Stowarzyszenia Kobiet Katolickich w Niemczech, które stało się pierwszym kołem zrzeszającym kobiety starokatolickie⁹. Zaledwie osiem lat później, w 1920 roku, kobiety zaczęły mieć czynne i bierne prawo wyborcze w Synodzie Kościoła Starokatolickiego w Niemczech¹⁰. Przez wiele lat wyznawczynie spotykały się na wspólne modlitwy, wspierały inicjatywy oświatowo-społeczne, a także starały się ożywić życie parafialne. Wiele zmieniło się w 1958 roku, kiedy to luterański Kościół Szwecji po raz pierwszy dopuścił kobietę do ordynacji¹¹. Zapoczątkowało to otwartą dyskusję na temat zalet i wad kobiet-księży. Dyskusję w tej materii coraz odważniej podejmowano również w gronie starokatolików.

Od 1975 roku Kościół Anglikański w Kanadzie i Wielkiej Brytanii dopuszcza kobiety do święceń kapłańskich. 9 lipca 1975 roku prymas Canterbury, abp Donald Coggan powiadomił papieża Pawła VI, że kościół ten nie widzi żadnych przeszkód w kwestii udzielania święceń kapłańskich kobietom. W odpowiedzi Stolica Apostolska orzekła¹², że kościół rzymskokatolicki ze względu na fundamentalne aspekty wiary traktuje udzielanie święceń kapłańskich kobietom jako nieakceptowalne¹³. W tym właśnie czasie głos na ten temat zabrała Międzynarodowa Konferencja Biskupów Starokatolickich (dalej: MKBS)¹⁴, która 7 grudnia 1976 roku wydała oświadczenie¹⁵, w którym stwierdziła, że nie wyraża zgody na konsekrowanie kobiet na urząd diakona, prezbitera i biskupa. Oświadczenie to nie zostało jednak przyjęte jednomyślnie, co pokazywało, że już w tamtym cza-

---

nauk przyjętych podczas Soboru Watykańskiego I (1869–1870). Pierwszy kongres odbył się w 1871 roku w Monachium, następnie w Kolonii w 1872 roku i Konstancji w 1873 roku (Zob. W. Wysoczański, *Polski nurt starokatolicyzmu*. Warszawa 1977), s. 21.

⁹ *Frauenordination*, Katholisches Bistum der Alt-Katholiken in Deutschland. <https://www.alt-katholisch.de/information/frauenordination.html> [dostęp 16.02.2020].

¹⁰ *Ibidem*.

¹¹ M. Pastuszko, *Przyjmujący święcenia (kanony 1024–1025)*. „Prawo Kanoniczne” 2001, t. 44, z. 1–2, s. 81–82.

¹² *Letter to Dr. Frederick Coggan, Archbishop of Canterbury (30 November 1975); As the tenth anniversary — Letter to Dr. Frederick Donald Coggan, Archbishop of Canterbury (March 23, 1976)* (wydruki w zbiorach Autora).

¹³ M. Pastuszko, *Przyjmujący święcenia ...*, s. 81–82.

¹⁴ Międzynarodowa Konferencja Biskupów Starokatolickich jest najwyższym organem Unii Utrechckiej, jej członkami są wszyscy biskupi starokatolicy wspólnot należących do Unii Utrechckiej Kościołów Starokatolickich, tworząc nieformalny Synod. MKBS spotyka się co najmniej raz w roku omawiając najważniejsze sprawy Unii, a także — zgodnie z potrzebą — zatwierdzając wzajemnie zasadnicze zmiany doktrynalne oraz obsady stolic biskupich w swoich Kościołach. Każdorazowo przewodniczącym MKBS jest arcybiskup Utrechtu, zwierzchnik Kościoła Starokatolickiego w Holandii. Zob. *Międzynarodowa Konferencja Biskupów Starokatolickich*. W: M. Rode, *Mala Encyklopedia Teologiczna*. t. 2, Warszawa 1989, s. 98–101.

¹⁵ U. von Arx, *Die Ordination von Frauen zum Priesteramt*. „Internationale Kirchliche Zeitschrift” 1992, t. 82, s. 195–196.

się wśród starokatolików zdania na ten temat były podzielone¹⁶. Pamiętać należy jednak, że jako obowiązujące traktowane są tylko oświadczenia MKBS przyjęte przez jej wszystkich członków. Kościoły tworzące Unię Utrechcką, które w teorii powinny przyjąć wspólne stanowisko, zaczęły jednak wypracowywać własne teologiczne rozumienie kapłaństwa kobiet. W 1978 roku Polski Narodowy Kościół Katolicki w Stanach Zjednoczonych i Kanadzie (dalej: PNKK) zdecydował się na ograniczenie kontaktów ekumenicznych z kościołami dopuszczającymi do konsekracji kobiet, przyjmując surowe i obowiązujące do dzisiaj konserwatywne stanowisko w tej sprawie¹⁷. Z kolei, zaledwie po pięciu latach od obrad MKBS, których przedmiotem było kapłaństwo kobiet, to samo ciało, podczas posiedzenia w 1982 roku, stwierdziło, że nic nie stoi na przeszkodzie, by udzielać kobietom święceń diakonatu. Nie przyjęto jednak wtedy żadnej odgórznej rezolucji w tej sprawie¹⁸. Podczas kolejnych obrad, w 1984 roku, MKBS orzekła, że argumenty na rzecz odmówienia kobietom święceń kapłańskich opierają się na przestarzałych i nieprawidłowych teologicznie założeniach. Powoduje to konieczność ponownego przemyślenia kwestii ordynacji kobiet. Ważnym wydarzeniem okazał się wykład profesora Christiana Oeyena pod tytułem: „Święcenia kobiet: co faktycznie mówi tradycja”¹⁹. Mówca stwierdził między innymi:

W rozmowach na temat kobiet i ich stosunku do urzędu kościelnego, najczęściej wychodzi się z istniejącej dwa tysiące lat Tradycji przeciwnej święceniu kobiet. Zgodnie z tym założeniem, Kościoły i grupy wewnątrzkościelne, które nie przyznają Tradycji roli decydującej, ustosunkowują się pozytywnie do święcenia kobiet, natomiast Kościoły świadome Tradycji, takie jak rzymskokatolicki i prawosławny, powinny konsekwentnie opowiadać się przeciwko²⁰.

Słowa te rozpoczęły w kościołach starokatolickich Unii Utrechckiej nowy dyskurs teologiczny i wymianę doświadczeń odnośnie święcenia kobiet m.in. z kościołem anglikańskim. Proces ten w drugiej połowie lat osiemdziesiątych przyniósł spodziewane efekty²¹.

Niezależnie od odbywającej się dyskusji o kapłaństwie kobiet, w 1987 roku w Kościele Chrześcijańskokatolickim w Szwajcarii, miało miejsce pierwsze święcenie kobiety na diakonisę. 8 maja 1987 roku biskup Hans Gerny, w rok po

¹⁶ P.-B. Smit, *Old Catholic and Philippine Independent Ecclesiologies in History*. Leiden 2011, s. 395–397.

¹⁷ W. van der Velde, *Who are the Old Catholics? Their History, Organization and Ecumenical Relations*. s. 19 (nieopublikowane materiały dydaktyczne, wydruk w zbiorach autora).

¹⁸ Ch. Buschan, A. Berlis, *Frauenordination – eine Übersicht: Vorlesung „Geschichte der Christkatholischen Kirche der Schweiz im 19. und 20. Jahrhundert“*. Wolfhausen 2011, s. 4.

¹⁹ Zob. Ch. Oeyen, *Frauenordination: Was sagt die Tradition wirklich?*. „Internationale Kirchliche Zeitschrift” 1985, t. 75, s. 97–118.

²⁰ T. Piątek, *Problem kapłaństwa kobiet*. „Rodzina” 2001, nr 3, s. 15.

²¹ Por. Ch. Buschan, A. Berlis, *Frauenordination...*, s. 9.

rozpoczęciu sprawowania urzędu biskupa szwajcarskich starokatolików, wyświęcił na diakonkę klerykę Doris Zimmermann. Był to pierwszy przypadek kobiety-księdza w całej Unii Utrechckiej. Dwa lata później, 3 maja 1989 roku, Synod Kościoła Starokatolickiego w Niemczech wydał zgodę na udzielanie święceń kapłańskich diakonatu kobietom²². Takie działanie postawiło w kłopotliwej sytuacji pozostałych członków Unii Utrechckiej, którzy zwracali uwagę na brak jednolitego stanowiska MKBS odnośnie kapłaństwa kobiet. Pojawiły się wzajemne podejrzenia o chęć liberalizowania ruchu starokatolickiego wbrew woli niektórych jego członków. W 1991 roku zwołano w Wislikofen Nadzwyczajne Posiedzenie Międzynarodowej Konferencji Biskupów Starokatolickich, podczas którego uzgodniono konieczność zajęcia jednolitego stanowiska w tej drażliwej kwestii. W przeciwnym razie może dojść do realnego zagrożenia „rozejścia się” kościołów starokatolickich i zakończenia ich współpracy w ramach Unii Utrechckiej. W 1992 roku Stowarzyszenie Kobiet Starokatolickich Niemiec zorganizowało międzynarodową grupę roboczą, która zajmowała się między innymi sprawą omówienia i uporządkowania kwestii kapłaństwa kobiet w Kościele. W zespole odbywały się dyskusje, panele i warsztaty, w trakcie których szczególnie aktywne były starokatoliczki z Holandii, Austrii i Niemiec²³. Obradujący w Moguncji, w dniach 9–13 maja 1994 roku, 51. Synod Kościoła Starokatolickiego w Niemczech postanowił w tajnym głosowaniu (130 głosów za, 5 przeciw, 1 wstrzymujący się) wydać rezolucję dopuszczającą kobiety do wszystkich stopni święceń kapłańskich od diakonatu, przez prezbiterat po biskupstwo. Od tego czasu niemieckie starokatoliczki zostały w tej kwestii zrównane w prawach z mężczyznami. Dlatego też 27 maja 1996 roku możliwe było wyświęcenie diakon Angeliki Berlis i diakon Reginy Pickel-Bossau na pierwsze kapłanki Kościoła Starokatolickiego w Niemczech. W liście pasterskim napisanym na tę okazję przez biskupa Joachima Vobbe, hierarcha wyraził przekonanie, że „wiera katolicka nie jest naruszana ani zmieniana w jej fundamencie przez święcenia kapłanek”²⁴. Wydarzenie to odbiło się szerokim echem w środowisku starokatolickim i wywołało niemałe poruszenie.

Wobec różniących się stanowisk kościołów starokatolickich, w reakcji na dokonywane konsekracje kapłańskie kobiet, obradująca 14 lipca 1997 roku w Wislikofen MKBS stwierdziła:

Dokonana w przeszłości przez jeden z Kościołów Starokatolickich Unii Utrechckiej ordynacja kobiet spowodowała, że inny Kościół starokatolicki²⁵ na podstawie swego

²² Por. *ibidem*.

²³ *Ibidem*.

²⁴ *Ibidem*.

²⁵ Chodzi o Polski Narodowy Kościół Katolicki w USA i Kanadzie (Por. L. Orzell, *Die Weihe von*

przekonania uznał za konieczne zakończenie pełnej wspólnoty z tym Kościołem, gdyż nie może uznać ordynacji kobiet; nie można wykluczyć, że dalsze Kościoły starokatolickie odrzucające u siebie ordynację kobiet, wypowiedzą wspólnotę z tymi Kościołami Unii Utrechckiej, które w przyszłości będą wyświęcać kobiety [...]. MKBS przyjmuje do wiadomości, że w rezultacie opisanej wyżej sytuacji postanowienia artykułu 1 Umowy Utrechckiej²⁶ nie może być już w pełni realizowane, gdyż nie wszystkie Kościoły lokalne i narodowe zjednoczone w Unii Utrechckiej pozostają ze sobą w pełnej wspólnocie kościelnej²⁷.

Rozbieżności stanowisk kościołów zrzeszonych w Unii Utrechckiej

Kościół polskokatolicki, który zdecydowanie opowiedział się przeciwko kapłaństwu kobiet, chcąc zapobiec rozpadowi Unii Utrechckiej zaproponował, by MKBS na nowo obradowała i rozstrzygała w sprawie sytuacji w Unii Utrechckiej najpóźniej po 6 latach, lub — na podstawie zmienionej sytuacji w zainteresowanych kościołach starokatolickich — wcześniej²⁸.

Niedługo po zajęciu stanowiska przez MKBS, w październiku 1997 roku, Synod Kościoła Starokatolickiego w Austrii postanowił wprowadzić święcenia kobiet. Rozpoczął się wówczas swoisty „efekt domina” — kolejne wspólnoty starokatolickie decydowały się wyrównywać prawa płci w odniesieniu do dostępności kapłaństwa. W czerwcu 1998 roku Synod Chrześcijańskokatolickiego Kościoła Szwajcarii zdecydował o dopuszczeniu kobiet do święceń kapłańskich (decyzja ta uprawomocniła się dopiero w 1999 roku)²⁹. We wrześniu 1999 roku pierwsza kobieta została wyświęcona na księdza w Holandii³⁰. Natomiast 19 lutego 2000 roku w Szwajcarii³¹. Od 2003 roku, na mocy postanowienia 43. Synodu Kościoła Starokatolickiego w Republice Czeskiej, kobiety w tej wspólnocie mogą być wyświęcane na diakonki³².

Frauen innerhalb der Utrechter Union: eine polnisch-nationalkatholische Perspektive. „Internationale Kirche Zeitschrift” 1996, t. 86, s. 105–121.

²⁶ Umowa Biskupów Starokatolickich Zjednoczonych w Unii Utrechckiej (zastąpiona 25 maja 2000 roku przez Statut Biskupów) była podstawowym dokumentem regulującym stosunki pomiędzy członkami wspólnoty starokatolickiej. W przytoczonym punkcie 1 czytamy: „Kościoły kierowane i reprezentowane przez biskupów zjednoczonych w Unii Utrechckiej są ze sobą w pełnej wspólnocie kościelnej” (Zob. *Umowa Biskupów Starokatolickich Unii Utrechckiej*. W: T. Majewski, *Album Kościoła Polskokatolickiego*. Warszawa 1989, s. 44–47).

²⁷ *Die Debatte über die Frauenordination in den Altkatholischen Kirche der Utrechter Union*. W: *Gleichstellung der Geschlechter und die Kirchen. Ein Beitrag zu menschenrechtlichen und ökumenischen Diskussion*. Red. D. Buser, A. Loretan. Heidelberg 2000, s. 157–200.

²⁸ *Stanowisko Kościoła Polskokatolickiego w sprawie udzielania święceń kapłańskich kobietom.* „Rodzina” 1998, t. 8, s. 16.

²⁹ Ch. Buschan, A. Berlis, *Frauenordination...*, *passim*.

³⁰ *Ibidem*.

³¹ W. van der Velde, *Who are the Old Catholics?...*, s. 14.

³² *Starokatolícká cirkev: Historie náboženství*. http://www.rozhlas.cz/nabozenstvi/cirkev/_zprava/starokatolicka-cirkev-213140 [dostęp: 16.02.2020].

Wcześniej wspomniano o konserwatywnym poglądzie Kościoła Polskokatolickiego w na kapłaństwo kobiet³³. Tradycjonalistyczne podejście wiernych tego kościoła zostało wyrażone już w lipcu 1997 roku podczas konferencji w Wislikofen. W związku z tym przedstawiciele polskich starokatolików wydali jednoznaczne oświadczenie, w którym czytamy:

Kościół Polskokatolicki od samego początku był i nadal jest przeciwko ordynacji kobiet. [...] Kobiety, które otrzymały święcenia kapłańskie, nie mogą sprawować Eucharystii w Kościele Polskokatolickim, a księża polskokatolicy nie mogą współcelebrować Eucharystii z ordynowanymi kobietami³⁴.

Zdaniem polskokatolików dopuszczenie do kapłaństwa kobiet jest zerwaniem z odwieczną Tradycją, która jest ważnym fundamentem katolicyzmu Kościoła. Zwracają uwagę, że w Kościele zawsze panowała jedność co do tego, że kapłaństwo jest urzędem dostępnym tylko i wyłącznie dla mężczyzn³⁵. W interpretacji polskokatolickiej, zostało to poświadczane w Piśmie Świętym przez Chrystusa, który wybrał swoich Apostołów wyłącznie spośród mężczyzn. Wybór ten obejmował również tych, którzy mieli kontynuować w dziejach Kościoła misję Apostołów, a więc misję reprezentowania Chrystusa i Odkupiciela. Ta nauka została potwierdzona przez kościoły starokatolickie oraz kościoły prawosławne we wspólnym tekście teologicznym, przyjętym w 1987 r. przez Mieszaną Komisję Teologiczną Prawosławno-Starokatolicką³⁶. Polskokatolicy, jak deklarują, nie czują się upoważnieni do zmiany tej praktyki³⁷. Kościół polskokatolicki zwraca uwagę, że udzielenie święceń kapłańskich kobietom w kościołach starokatolickich bardzo poważnie utrudnia starokatolikom prowadzenie dialogu ekumenicznego z kościołem rzymskokatolickim i kościołami prawosławnymi³⁸.

Pokrewny kościołowi polskokatolickiemu PNKK również stanął po stronie radykalnych przeciwników wyświęcania kobiet. Wprowadzanie kapłaństwa niewiast uznał za jawne wyrzeczenie się tradycji chrześcijańskiej, dlatego na spotkaniu MKBS w Pradze, w dniach 16–22 listopada 2003 r., zdecydowano o wykluczeniu Polskiego Narodowego Kościoła Katolickiego z Unii Utrechckiej, co w praktyce nastąpiło z początkiem 2004 roku³⁹.

³³ H. Gerny, *Drugi synod polski po zmianach politycznych*. „Rodzina” 1998, t. 8, s. 11.

³⁴ Zob. *Komunikat*. „Rodzina” 2007, t. 10, s. 10–11.

³⁵ T. Piątek, *Problem kapłaństwa kobiet...*, s. 15.

³⁶ Zob. *Komunikat...*, s. 10–11.

³⁷ *Ibidem*.

³⁸ *Communiqué of the IBC meeting in Prague/CZ, 2003*. https://www.utrechter-union.org/page/174/communiqu%C3%A9_of_the_ibc_meeting_in [dostęp: 16.02.2020].

³⁹ Por. T. Piątek, *Problem kapłaństwa kobiet...*, s. 15; J. Vercammen, *The Old-Catholic Churches and the „construction of Europe”*. „Scientific Annals of the „Alexandru Ioan Cuza” 2011, t. 2, s. 90–95.

Dyskusja na rzecz kapłaństwa kobiet była podejmowana w PNKK w następnych latach, polaryzując zwolenników i przeciwników. 12 stycznia 2014 roku z inicjatywy świeckich powstała w South Deefrield grupa pod nazwą „Women Ordinations Now”, która propagowała ideę święcenia kobiet na księży. 29 listopada 2016 roku, podczas spotkania Komisji Doktrynalnej PNKK, stwierdzono:

Kościelna Komisja Doktrynalna odrzuca argumenty [...] w odniesieniu do kapłaństwa kobiet. PNKK będzie nadal popierał swoją katolicką, historyczną tradycję, zakorzenioną w praktyce niepodzielnego Kościoła, potwierdzając że tylko mężczyźni mogą prawomocnie przyjąć sakrament święceń.

Kościół starokatolickie, chociaż przebyły długą drogę dysput teologicznych dotyczących kapłaństwa kobiet, nie są zatem ze sobą zgodne w tej materii. Z jednej strony widzimy liberalne podejście, z drugiej konserwatywny opór. Jednak trzeba stwierdzić, że argumentów przemawiających za kapłaństwem kobiet jest sporo. Święty Paweł w jednym ze swoich listów uczy nas: „Nie ma już przecież Żyda ani Greka, mężczyzny i niewiasty” (Gal 3, 28), wskazując, że zarówno do świętości, jak i Chrystusowego kapłaństwa, wezwani są wszyscy.

Between Theology and Freedom. Priesthood of Women in Old Catholic Churches of the Union of Utrecht

A b s t r a c t

This article presents the issue of priestly ordination of women in The Union of Utrecht of the Old Catholic Churches. The study presents the theoretical foundations of the sacrament of the priesthood for women. The genesis and events related to the introduction of the practice of ordination of the followers of old Catholicism are discussed. The final part presents divergent opinions of old Catholics on the topic.

Keywords: ordination of women, Old Catholic Churches, priesthood